

Binnen de algemene commissie voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking bestond bij de fracties van de VVD, CDA, D66, GroenLinks, SP en SGP de behoefte de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking enkele vragen en opmerkingen voor te leggen over de brief van de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking inzake de Nederlandse inzet bij de Voorjaarsvergadering van de Wereldbankgroep van 21 tot 23 april 2017 in Washington (Kamerstuk 26 234, nr. 196), het Verslag van de Jaarvergadering van de Wereldbankgroep 2016 (Kamerstuk 26 234, nr. 194), het verslag van de onderhandelingen van de 18^e middelenaanvulling van de *International Development Association (IDA)* (Kamerstuk 26 234, nr. 195) en het Verslag van het schriftelijk overleg inzake de Nederlandse inzet bij de Wereldbank Jaarvergadering van 7 en 9 oktober 2016 in Washington DC en het Verslag van de Wereldbank Voorjaarsvergadering 2016 (Kamerstuk 26 234, nr. 192).

De fungerend voorzitter van de commissie,
De Roon

Adjunct-griffier van de commissie,
Wiskerke

Inbreng VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de Nederlandse inzet van het kabinet bij de Voorjaarsvergadering van de Wereldbank. De leden van de VVD-fractie hebben hierover nog enkele vragen en opmerkingen.

Allereerst willen de leden van de VVD-fractie de Minister bedanken voor haar inzet op de bevordering van inclusieve groei en steun benadrukken voor het inzicht dat modernisering van de handelspolitiek nodig is om ongelijkheid tegen te gaan.

Bij eerdere vergaderingen van de Wereldbank heeft Nederland ingezet op een toekomststrategie («*better Bank*») die ten grondslag moet liggen aan een kapitaalverhoging («*bigger Bank*»). De leden van de VVD-fractie vragen de Minister naar de voortgang van de implementatie van deze toekomststrategie. In hoeverre zijn de behaalde resultaten voldoende voor Nederland om in te stemmen met «*bigger Bank*»? Wat moet nog gebeuren en hoe concreet zijn de plannen om dat ook daadwerkelijk te bereiken? Kan de Minister de garantie geven niet in te stemmen met «*bigger Bank*» zolang niet is beantwoord aan de Nederlandse voorwaarden?

De Minister geeft aan dat haar inzet bij de *International Bank for Reconstruction and Development (IBRD)* zal zijn om te zoeken naar andere opties om de financiële capaciteit van de bank te verhogen, bijvoorbeeld door het verlagen van operationele uitgaven en inkomsten te vergroten door bijvoorbeeld te variëren in het beprijzen van bankleningen. De leden van de VVD-fractie pleiten voor het effectiever en efficiënter gebruik maken van het reeds ingelegde kapitaal van landen en ondersteunt de inzet van de Minister. Kan de Minister daarbij aangeven, welke concrete stappen hiertoe het afgelopen jaar zijn gezet door de Wereldbank en wat er nog te verwachten is in de komende periode?

Als onderdeel van de vijfjaarlijkse *Shareholding Review* wordt de verdeling van aandelen en stemgewichten van landen binnen de bank geëvalueerd. Nederland heeft bij de vorige vergadering van de Wereldbank opgeroepen om de uitkomst van de formule te verzachten en zich gedistantieerd van de vooropgestelde opzet van de formule, waarbij 80 procent gewicht wordt toegekend aan de economische omvang van landen (BBP) en slechts 20 procent aan de financiële bijdrage van landen aan de *International Development Association (IDA)*. De leden van de VVD-fractie vragen de Minister zich hieraan te committeren en niet in te stemmen met voorliggende of nog voor te stellen compromissen die daaraan afbreuk doen. Deze leden vragen de Minister om een reactie.

Tevens willen de leden van de VVD-fractie de Minister vragen of zij, naar aanleiding van de Voorjaarsvergadering, de Kamer kan informeren naar vorderingen bij de Wereldbank op het gebied van het wegnemen van grondoorzaken van de migratiecrises en het bevorderen van duurzame economische integratie van vluchtelingen in gastlanden? Kan de Minister daarnaast aangeven wat de stand van zaken is met betrekking tot de uitvoering van de motie-Ten Broeke/Servaes over concessionele leningen aan Jordanië en Libanon? Hoeveel van dergelijke leningen zijn inmiddels verstrekt, voor welke totale waarde en voor welke doeleinden? Zijn er zaken die hierbij specifieke aandacht verdienen?

Tenslotte vragen de leden van de VVD-fractie de Minister hoe het aandeel aan marktfinanciering in het IDA 18-budget (ruim 22 miljard dollar) in de praktijk binnengehaald gaat worden? Is het al zeker dat dit bedrag vanuit de markt opgehaald gaat worden, of betreft het nog een streefwaarde die

in de praktijk ingevuld moet worden? Graag ontvangen deze leden een toelichting van de Minister.

Inbreng CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben met veel interesse kennis genomen van de brief van de Minister aangaande de Voorjaarsvergadering van de Wereldbank. De leden van de CDA-fractie delen de zorg over de hongersnood in Afrika en Jemen en ondersteunen het voornemen van de Minister om hier aandacht voor te vragen in de vergadering. De leden van de CDA-fractie vragen de Minister om in Wereldbankcontext de inzet van de Afrikaanse Unie en de Afrikaanse leiders aan de orde te stellen en hun bijdrage aan de bestrijding van armoede en honger in Afrika. Daarnaast willen de leden van de CDA-fractie de Minister vragen om eveneens extra aandacht te vragen voor de positie van minderheden in deze kwetsbare gebieden, maar ook in de in Afrika liggende aan Europa grenzende gebieden.

De Minister stelt in haar brief dat zowel de Wereldbank als het Internationaal Monetair Fonds (IMF) stellen dat ongelijkheid bestreden moet worden in zowel ontwikkelde als ontwikkelingslanden. De leden van de CDA-fractie vragen de Minister in hoeverre hier naast financiële steun ook acties nodig zijn op veiligheidsgebied. Juist door het creëren van een veilige leefomgeving kan ongelijkheid bestreden worden. In het bijzonder willen de leden van de CDA-fractie aandacht vragen voor de situatie van minderheden in Egypte en andere Noord-Afrikaanse landen. Nu IS uit het Midden-Oosten verdreven wordt, lijken ze in Noord-Afrika meer voet aan de grond te krijgen, waarbij de terreur zich richt op minderheden. Het IMF en de Wereldbank hebben projecten lopen in deze regio. Onder andere met betrekking tot infrastructuur en sociale voorzieningen. De leden van de CDA-fractie zijn benieuwd naar de besteding van deze gelden, in het bijzonder in Egypte. De leden van de CDA-fractie vragen de Minister om aan te geven hoe we bijvoorbeeld borgen dat geen onderscheid gemaakt wordt tussen bevolkingsgroepen bij de besteding van middelen voor sociale voorzieningen. Gezien de toenemende aanwezigheid van IS in Egypte kan de instabiliteit alleen maar toenemen. Dit biedt nieuwe risico's voor de besteding en de controle op de besteding. De leden van de CDA-fractie vragen hoe de Minister dit ziet en of zij bereid is om dit punt op de agenda te zetten?

De leden van de CDA-fractie vragen de Minister een nadere toelichting te geven op de verhoging van de financiële capaciteit van de Wereldbank. In de brief worden enkele voorbeelden gegeven, maar kan de Minister ook aangeven op basis van welk succes de Minister haar afwegingen maakt en welke systematiek aangaande de genoemde voorgenomen verkenning gebruikt wordt.

De Minister stelt in haar brief dat Nederland voor zal stellen een geleidelijke en evenwichtige herziening van de verdeling van aandelen en het daarbij horende stemgewicht. De leden van de CDA-fractie vragen de Minister om aan te geven hoe de verhoudingen liggen, hoe andere landen tegen deze nieuwe verdeling aankijken en of het voorstel van Nederland haalbaar is.

De leden van de CDA-fractie onderstrepen het belang dat de bijdragen aan de Wereldbank worden getoetst op hun ontwikkelingsimpact, zoals de Minister in de brief ook schrijft. Juist met de grote investeringsprojecten die door de Wereldbank worden gefinancierd is het van belang om serieus werk te maken van impactmeting van de investeringen en daarbij te focussen op duurzame inkomensverbetering van *small holder farmers*,

women empowerment en voedselzekerheid op huishoudniveau. De leden van de CDA-fractie vragen of de Minister bereid is dit aan de orde te stellen bij de Wereldbank en daarbij het belang van een participatief proces, waarbij maatschappelijke organisaties een rol spelen bij het meten van de impact op huishoudniveau, te benadrukken? Deze data zijn voor de uitvoerders en uiteindelijke doelgroepen zeer relevant onder andere ook om met lokale autoriteiten in gesprek te gaan. Tevens vragen de leden van de CDA-fractie of de Minister bij de Wereldbank het belang van goede monitoring van de *Sustainable Development Goals (SDG's)* wil benadrukken en de rol van maatschappelijke organisaties (SDG 16) daarbij en dat die ruimte ook wordt geboden.

Inbreng D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van de brief over de Nederlandse inzet bij de Voorjaarsvergadering van de Wereldbank. Zij hebben nog enkele vragen aan de Minister.

De leden van de D66-fractie merken op dat President Kim met steun van de Nederlandse regering herkozen is en dus zijn hervormingsagenda kan voortzetten. Waarop is de Minister voornemens hem aan het einde van zijn periode te beoordelen? Wat moet in dat kader aan het einde van de komende termijn bereikt zijn in het hervormen en herpositioneren van de Wereldbank?

De leden van de D66-fractie zijn benieuwd naar de mate waarin de *Forward Look 2030*, waarvan de implementatie op de Voorjaarsvergadering besproken gaat worden, in de uitvoering geharmoniseerd zal zijn met de *Sustainable Development Goals*. Het is weliswaar een streven van de Wereldbank de eigen doelstellingen met die van de SDG's te stroomlijnen, maar uit de *Forward Look 2030* zelf blijkt dat nog nauwelijks. Dat roept meerdere vragen op. Op welke SDG's gaat de Wereldbank zich concreet richten? Hoeveel middelen gaan ze daarvoor inzetten? In hoeverre is de door President Kim in gang gezette thematische herstructurering van de Wereldbank in lijn met de onderverdeling van de SDG's? Hoe gaat de Wereldbank, naast de Verenigde Naties en IMF een van de weinige wereldwijde spelers, bevorderen dat wereldwijd inzet op SDG's door landen op elkaar afgestemd wordt?

De leden van de D66-fractie brengen in herinnering dat vorig jaar uitgebreid gesproken werd over de *safeguards* (projectstandaarden) die de Wereldbank zou gaan implementeren en die naar verwachting in 2018 in werking zouden treden. Daarbij vroegen deze leden in de werkwijze van de Wereldbank het uitgangspunt «*Do good*» als standaard op te nemen in plaats van «*Do no harm*». In hoeverre leidt de implementatie van deze safeguards daar volgens de Minister toe? Kan zij daarop ook antwoorden specifiek kijkende naar de omgang met de LHBT-gemeenschap? De Minister schrijft bijvoorbeeld zelf dat projectbeoordeling bij de Wereldbank zich vooral gaat richten op of een project tot discriminatie kan leiden. En dat voor doorgang van het project afspraken verplicht zijn over hoe dat voorkomen kan worden. Dat klinkt de aan het woord zijnde leden nogal als een minimale invullen in de oren. Het gaat dan immers vooral om het voorkomen van negatieve impact, niet om het creëren van positieve impact. Dit terwijl dat de grote opgave op heel veel gebieden is en dat om die reden ook wel echt nodig is. Op welke wijze, met welke landen, blijft de Minister zich inzetten voor verdere versteviging van het «*do good*»-principe?

De leden van de D66-fractie vragen of op de komende Voorjaarsvergadering ook gesproken wordt over de mogelijkheid dat financiering vanuit de Verenigde Staten wegvalt en hoe dit vervolgens opgevangen wordt. Welke voorkeuren en inzet heeft de Minister op dat gebied? Hoe reëel acht zij verder de door sommige experts geuite angst dat een eventueel terugtrekken van de Verenigde Staten een sneeuwbal effect tot gevolg kan hebben?

Inbreng GroenLinks-fractie

De leden van de GroenLinks-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de brief van de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking over het verslag van de Jaarvergadering van de Wereldbankgroep 2016. De leden van de GroenLinks-fractie hebben echter wel enkele vragen over het zogenaamde *Global Crisis Response Platform* dat moet dienen als coördinatiemechanisme voor het crisisinstrumentarium van de Bank, waartoe Nederland tijdens de Voorjaarsvergadering in april 2016 heeft opgeroepen. Zij vragen hoe dit platform in de praktijk moet gaan functioneren en door wie de coördinerende functie van het Global Crisis Response Platform in de praktijk zal worden uitgevoerd.

Deze leden vragen zich daarnaast wat in het algemeen het resultaat is van de Nederlandse inzet voor meer ondersteuning via IDA aan vluchtelingen en gastgemeenschappen in de armste landen en zij vragen wat de concreet behaalde resultaten zijn voor vluchtelingen en mensen in die gastgemeenschappen. Deze leden vragen of de Minister daar concreet inzicht in kan geven.

De leden van de GroenLinks-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de antwoorden op vragen van de commissie inzake de Nederlandse inzet bij de Wereldbank Jaarvergadering van 7 tot 9 oktober 2016 in Washington DC en het Verslag van de Wereldbank Voorjaarsvergadering 2016. Deze leden vragen hoe de richtlijnen, die de staf van de Bank verplichten om vooraf na te gaan of projecten kunnen leiden tot discriminatie van kwetsbare groepen en minderheden, in de praktijk zullen gaan werken. Zij vragen de Minister hoe dit beleid zal functioneren wanneer bijvoorbeeld plaatselijke wetgeving LGBTI-rechten schendt.

De leden van de GroenLinks-fractie hebben tevens met belangstelling kennisgenomen van de brief van de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking over de Nederlandse inzet bij de Voorjaarsvergadering van de Wereldbankgroep van 21 tot 23 april 2017 in Washington D.C. Deze leden delen de mening dat het onderwerp ongelijkheid en het terugdringen daarvan erg belangrijk is en in deze Voorjaarsvergadering nadere aandacht verdient.

Ook over de onderwerpen van de vergadering van het *Development Committee* hebben deze leden enkele vragen. Zij vragen hoe de nieuwe dynamische formule, waarbij 80 procent gewicht zal worden gegeven aan het BBP van de donorlanden en 20 procent aan de bijdrage aan IDA van deze landen, tot stand is gekomen. Hoe verhoudt deze nieuwe formule zich precies tot de oude formule, en wat betekent dat voor de positie van Nederland? Tevens vragen zij hoe het krachtenveld eruit ziet binnen het *Development Committee* omtrent dit voorstel.

De leden van de GroenLinks-fractie vragen tevens hoe duurzaam de financiering van IDA via de kapitaalmarkt is, waarmee de groei van het financiële pakket voor IDA 18 gefinancierd kan worden met gelijkblijvende donormiddelen. Daarnaast vragen deze leden of er plannen zijn of worden gemaakt om een gat, ten gevolge van een potentiële en eventueel

substantiële beleidswijziging in de Verenigde Staten, in de IDA begroting op te vangen. De bijdrage van de Verenigde Staten is met een aandeel van 12.51% immers erg groot en feitelijk onmisbaar om de gestelde doelen beter te kunnen halen.

Tot slot vragen deze leden hoe Nederland zich inzet om de hulp aan jonge kinderen te verbeteren, na de oproep van Wereldbank president Kim en UNICEF *Executive Director* Anthony Lake om het gebrek aan ontwikkeling van jonge kinderen (*Early Childhood Development*) als een ontwikkelingsramp te beschouwen. Zij vragen hoe het Nederlandse beleid binnen de Wereldbank en het overige Nederlandse ontwikkelingsbeleid zich op dit punt tot elkaar verhouden en of verdere afstemming op dit punt nodig dan wel mogelijk wordt geacht.

Inbreng SP-fractie

De leden van de SP-fractie hebben kennis genomen van de geannoteerde agenda voor de aanstaande Voorjaarsvergadering van de Wereldbank en aanverwante stukken, en hebben hierover de volgende vragen.

De leden van de SP-fractie delen de opvatting van de Wereldbank dat het aanpakken van groeiende ongelijkheid binnen landen één van de belangrijkste mondiale uitdagingen van dit moment is. De leden vragen zich wel af waarom er door de Wereldbank dan niet gekozen is voor sterkere *safeguards*, met name op het gebied van eigen investeringen, en een duidelijk en transparant toetsingskader voor de *borrower systems*. Deze leden vragen de Minister om hierop in te gaan. Daarnaast informeren deze leden naar de opvatting van de Minister over in hoeverre private sector ontwikkeling bijdraagt aan de bestrijding van ongelijkheid. Private sectorontwikkeling impliceert immers regelmatig een versoepeling van regelgeving met als doel om investeringen aan te trekken. Deze ontwikkeling staat echter haaks op sterk sociaal beleid en milieubeleid, zo constateren de leden van de SP-fractie. Deelt de Minister de opvatting van de leden? En kan de Minister aangeven of zij effectievere kanalen ziet om ongelijkheid te bestrijden, en of zij bereid is deze in te brengen tijdens de vergadering?

Kan de Minister ingaan op het feit dat Griekenland een beroep heeft gedaan op steun van de Wereldbank, zo vragen de leden van de SP-fractie. Wat zegt dit volgens de Minister over de effectiviteit van het gevoerde trojkabeleid in Griekenland van de afgelopen jaren?

Inbreng SGP-fractie

De leden van de SGP-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van de agenda van, en de Nederlandse inzet tijdens de Voorjaarsvergadering van de Wereldbankgroep (de Bank).

Toekomststrategie

De leden van de SGP-fractie delen de keuze van de Nederlandse regering voor volgtijdelijkheid als het gaat om de toekomststrategie (*Forward Look*). Hoe ziet de Minister de huidige voortgang van de implementatie van de voorgenomen modernisering van de Bank? In hoeverre is inmiddels gehoor gegeven aan de Nederlandse oproep om een groter aandeel van de staf te vestigen in klantlanden? De leden van deze fractie onderschrijven het belang van effectiviteit en transparantie van onder meer de *International Development Association (IDA)*, *International Bank for Reconstruction and Development (IBRD)* en *International Finance*

Corporation (IFC). Welke mogelijkheden bestaan er om dit verder te verbeteren?

De IFC is een belangrijke tak van de Bank, maar het is wel de vraag wat de IFC concreet kan betekenen in lage-inkomenslanden. In de *Forward Look* wordt IFC met name besproken in het kader van inzet in midden- en hogere inkomenslanden. In artikel 13 wordt gesproken over een «*private sector window*» voor de armste landen. Kan de Minister toelichten hoe een dergelijk «private sector loket» er concreet uitziet? Wat de leden van de SGP-fractie betreft dient Nederland erop toe te zien dat, mocht het IFC inderdaad een kapitaalverhoging ontvangen, dit ten goede komt aan activiteiten in de lage inkomenslanden. Deelt de Minister deze zienswijze?

Financiële capaciteit

De leden van de SGP-fractie zouden graag toegelicht krijgen welk standpunt de Minister concreet zal uitdragen tijdens de Voorjaarsvergadering van de Wereldbankgroep inzake een kapitaalverhoging van de Bank. In hoeverre is een verhoging wenselijk, en om welke verhoging gaat het? Zijn mogelijke alternatieve opties voor versterking van de kapitaalpositie voldoende verkend, en kunnen Nederlandse voorstellen – zoals het variëren in het beprijzen van Bankleningen en het nog effectiever en efficiënter gebruik te maken van het reeds ingelegde kapitaal van landen – rekenen op steun van andere landen?

Eerder stelde de Minister dat de mate waaraan de door Nederland voorgestelde prioriteiten door de Bank vastgehouden en uitgevoerd worden, mede bepalend zijn voor de hoogte van de Nederlandse bijdragen aan de Bank. Hoe verhoudt deze uitspraak zich tot de keuze voor het voortzetten van eenzelfde financieringsaandeel van 2,71%, wat neerkomt op een totale bijdrage van EUR 748 miljoen voor de periode van 2017 tot en met 2020? Welke redenen ziet de Minister om aan te nemen dat voor Nederland belangrijke prioriteiten daadwerkelijk vorm krijgen?

Verdeling aandelen en stemgewicht

Wat betreft de verdeling van aandelen en stemgewicht zet Nederland in op een geleidelijke en evenwichtige herziening van de verdeling van aandelen met oog voor de positie van kleine en middelgrote landen en een eerlijke verdeling van eventuele verliezen in stemgewicht. Wat zijn, mogelijkerwijs, de concrete gevolgen van deze inzet voor de positie van Nederland?

Ongelijkheid

De leden van de SGP-fractie delen de Nederlandse inzet op het tegengaan van ongelijkheid.

Concreet gaat het daarbij onder meer om aandacht voor de vroege ontwikkeling van kinderen en meer (sociaaleconomische) mogelijkheden voor vrouwen. Op welke wijze worden deze prioriteiten concreet door Nederland ondersteund? Ook vragen deze leden zich af hoe deze en andere gemarginaliseerde groepen betrokken worden bij de beleidsvorming in klantlanden en van de Bank («*nothing about us without us*»)? Wat is binnen landenprogramma's van onder meer de *International Development Association (IDA)* de verhouding tussen genoemde prioriteiten en (antidiscriminatie-)programma's van klantlanden? Hoe wordt de invloed van de Bank aangewend om politieke beleidskeuzes in landen met grote ongelijkheid te beïnvloeden ten faveure van de allerarmsten?

Armoede en noodhulp

De bevinding dat extreme armoede nu in toenemende mate geconcentreerd is in landen waar fragiliteit en conflict, klimaatverandering en onvoldoende arbeidsmogelijkheden als gevolg van demografische ontwikkelingen bedreigingen vormen voor ontwikkeling, wordt gedeeld door de leden van de SGP-fractie. Kan de Minister toelichten wat de inzet en meerwaarde van de Bank momenteel is op deze terreinen, waaronder conflictpreventie en werkgelegenheid? Kan de Minister een aantal voorbeelden noemen van efficiënte en effectieve inzet van de IDA en de IBRD op deze terreinen?

Dit jaar wordt gezien of de huidige financiële capaciteit van de Bank volstaat of dat een kapitaalverhoging wenselijk is voor onder andere het onderdeel van de Bank voor middeninkomenslanden, en de *International Finance Corporation (IFC)*, de private sectortak van de Bank. Wat is de positie van de Minister als het gaat om mogelijke kapitaalverhoging van deze onderdelen? Hoe verhoudt de mogelijke kapitaalverhoging van deze onderdelen zich tot de noodzaak van het verhogen van de inzet op crisisrespons, wederopbouw en conflictpreventie?

Duurzame ontwikkelingsdoelen

Wat is de visie van de Minister op de rol en positie van de bank wat betreft het omgaan met de uitdagingen van de Duurzame Ontwikkelingsdoelen? Hoe ziet de Minister, zo vragen de leden van de SGP-fractie, de verhouding tussen private en publieke financiering van ontwikkeling, ook ten opzichte van de OESO-normen? Hoe kan een grotere private financiering voor ontwikkeling worden gecreëerd, ook in Nederland, en ziet de Minister hierin enige voortgang? Bestaat er momenteel voldoende coherentie en convergentie tussen de prioriteiten van de Bank en het Nederlandse overheidsbeleid wat betreft de uitvoering van de Duurzame Ontwikkelingsdoelen?